

2008 IJmuiden 24 mei
2009 Hoek van Holland 16 mei

De deelnemers →

Martin Cadée

Michel Essebaggers

Anneke Jansen

Bert Jansen

Excursies in het kader van de Week van de Zee

Anthonie van Peursen

Results of two fieldtrips are given. During the fieldtrip of the 24th of May 2008 20 molluscan species were found and the fieldtrip of 16th of May 2009 resulted in 38 molluscan species, some of which were fossils

Inleiding

In dit artikel worden twee excursieverslagen gecombineerd. Beide excursies hebben plaatsgevonden in het kader van de Week van de Zee en zijn georganiseerd in samenwerking met leden van de SWG (Strandwerkgemeenschap).

Hoewel de excursies goed zijn aangekondigd op de webpagina van de Week van de Zee is het aantal niet NMV en/of SWG leden minimaal. Op zich is dat jammer omdat het aan 'buitenstaanders' uitdragen van de belangstelling en kennis over wat er op het strand gevonden kan worden dan onvoldoende gebeurt. Wel is het zo dat er onderling veel kennis wordt uitgewisseld waardoor de excursies voor de deelnemers altijd een succes zijn.

IJmuiden, 24 mei 2008.

Rond 14 uur verzamelden de deelnemers zich bij het beeld van Cornelis Vreeswijk aan de strandopgang bij Marina Seaport. Dit tijdstip is gekozen zodat er langs de vloedlijn gezocht kon worden bij laag water. De locatie is gekozen omdat de vorige twee excursies (2005 en 2007) in het kader van de Week van de Zee ten noorden van de Noordpier (strandopgang bij Velsen Noord) zijn gehouden en het aardig leek om nu ook eens het strand ten zuiden van de Zuidpier te bekijken.

Helaas is door te verwoed opruimen de deelnemerslijst niet meer te achterhalen. Uiteraard zijn een aantal namen wel te achterhalen, maar om niemand te kort te doen wordt hier volstaan met het gegeven dat 12 personen aan deze excursie hebben deelgenomen en dat deze excursie onder leiding stond van Frank Perk en Anthonie van Peursen.

Hoewel de wind de dagen voorafgaande aan deze excursie gunstig was (oostenwind) en het op de dag zelf schitterend weer was, vielen de vondsten erg tegen. Het strand zag er erg schoon uit, ook werden er geen interessante gruisbankjes aangetroffen. In totaal zijn er 20 soorten mollusken gevonden (zie de overzichtslijst).

Levende dieren werden waargenomen op de basaltblokken van de Zuidpier (afb. 3).

De volgorde van de vermelde soorten komt overeen met de ANM (Atlasproject Nederlandse Mollusken). In verband met de geringe hoeveelheid vondsten zijn geen schattingen van aantallen gegeven.

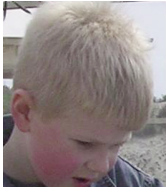
Afb. 1. IJmuiden, ten zuiden van het Noordzeekanaal; de pijlen geven het stuk strand aan dat is bekeken.

Afb. 2. Fotografieren en uitleg over een aangespoelde dode krab.

Afb. 3. De basaltblokken met levende *Mytilus edulis*, *Littorina littorea* en *Patella vulgata*

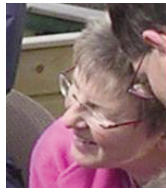

Youri Jansen

Marie-Louise van Kleef

Ellen van der Niet

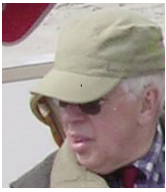
Herman Nijhuis

Mick Otten

Dorine van Peursen

Anthonie van Peursen

2008 ANM/EIS soortcode	Naam	Nederlandse naam	dood
Bivalvia			
21600	<i>Abra tenuis</i> (Montagu, 1803)	Tere dunschaal	* ^
15400	<i>Acanthocardia echinata</i> (Linnaeus, 1758)	Gedoornde hartschelp	* ^
15800	<i>Cerastoderma edule</i> (Linnaeus, 1758)	Kokkel	* ^
26010	<i>Chamelea striatula</i> (Da Costa, 1778)	Venuschelp	* ^
7750	<i>Crassostrea gigas</i> (Thunberg, 1793)	Japanse oester	* ^
20600	<i>Donax vittatus</i> (Da Costa, 1778)	Zaagje	* ^
18350	<i>Ensis americanus</i> (Gould, 1870)	Amerikaanse zwaardschede	*
20100	<i>Macoma balthica</i> (Linnaeus, 1758)	Nonnetje	*
16800	<i>Macra corallina cinerea</i> Montagu, 1808	Grote strandschelp	* ^
3500	<i>Mytilus edulis</i> Linnaeus, 1758	Mossel	* I
26500	<i>Petricola pholadiformis</i> Lamarck, 1818	Amerikaanse boommosseel	* ^
21100	<i>Scrobicularia plana</i> (Da Costa, 1778)	Platte slijkgaper	* ^
17100	<i>Spisula elliptica</i> (Brown, 1827)	Ovale strandschelp	* ^
19200	<i>Tellina tenuis</i> Da Costa, 1778	Tere platschelp	*
25900	<i>Venerupis senegalensis</i> (Gmelin, 1791)	Tapijtschelp	* ^
Gastropoda			
51400	<i>Buccinum undatum</i> Linnaeus, 1758	Wulk	*
48000	<i>Euspira catena</i> (Da Costa, 1778)	Tepelhoorn	*
48700	<i>Euspira nitida</i> (Donovan, 1804)	Glanzende tepelhoorn	*
36100	<i>Littorina littorea</i> (Linnaeus, 1758)	Alikruik	I
32400	<i>Patella vulgata</i> Linnaeus, 1758	Schaalhoren	I

^ alleen losse kleppen

I levende exemplaren van deze soorten zijn aangetroffen op en tussen de basaltblokken van de Zuidpier

Afb. 4. Op het kaartje staat met pijlen aangegeven welk stukje strand we hebben bekeken.

Hoek van Holland, 16 mei 2009.

Ook nu weer was het tijdstip rond 14 uur in verband met het gunstige getij om te zoeken.

Tijdens het kennismaken op het parkeerterrein was er nog wat regen (daarvoor nog flinke stortbuien) maar tijdens de excursie zelf bleef het droog en we konden bij een strandtent buiten de geslaagde middag afsluiten en de gegevens uitwisselen. Deze excursie stond onder leiding van Mick Otten en Anthonie van Peursen. In totaal waren er 18 deelnemers (zie verder het aparte overzicht met de namen ook wel een smoelenoverzicht genoemd). Ook had Mick Otten een aquarium meegenomen met twee krabben om het verschil tussen een mannetje en vrouwtje

te laten zien. Op de basaltblokken van het Noorder havenhoofd werden levende mollusken waargenomen (zie de lijst voor meer informatie). Aan het eind van de middag hebben we buiten bij een strandtent de vondsten bekeken en de excursie afgesloten. Aan de geluiden te horen was het voor iedereen een leerzame en leuke excursie.

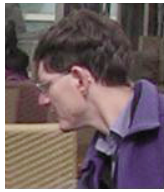
Afb. 6. Wat zit er in de kor?
Bij het korren kwamen er garnalen, krabben, een snotolf en juveniele platvissen boven water.

Afb. 5. Het was een succes: naast de 38 (ook fossiele) molluskensoorten is er ook een deel van een fossiele onderkaak van een herbivoor (?) gevonden.

Wil Schipper

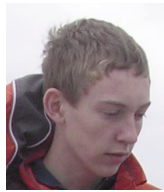
Martin Cadée

Peter Veringmeijer

Jacqueline Veringmeijer

Alex Veringmeijer

Mariska Veringmeijer

Diane van Zijl

Bij de soorten lijst

De volgorde van de vermelde soorten komt overeen met de ANM (Atlasproject Nederlandse Mollusken). Ook de codering van aantallen is hierop gebaseerd: A1 = 1-9, A2 = 10-99 en A3 = 100-999 exemplaren. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het bij de tweekleppigen ook gaat om losse kleppen (dus in feite halve exemplaren). Wanneer er sprake is van gevonden dubletten dan staat er 'd'. Van de fossiele tweekleppigen zijn alleen losse kleppen gevonden.

ANM/EIS soortcode		Nederlandse naam	dood	fossiel
Bivalvia				
21200	<i>Abra alba</i> (Wood, 1802)	Witte dunschaal	A1	
21600	<i>Abra tenuis</i> (Montagu, 1803)	Tere dunschaal	A1 d	
15400	<i>Acanthocardia echinata</i> (Linnaeus, 1758)	Gedoornde hartschelp		A1
6700	<i>Anomia ephippium</i> Linnaeus, 1758	Paardezadel		A1
22100	<i>Arctica islandica</i> (Linnaeus, 1767)	Noordkromp		A1
14800	<i>Astare borealis</i> (Schumacher, 1817)	Grote astarte		A1
15800	<i>Cerastoderma edule</i> (Linnaeus, 1758)	Kokkel	A3	
15900	<i>Cerastoderma lamarcki</i> (Reeve, 1845)	Brakwaterkokkel		A1
26010	<i>Chamelea striatula</i> (Da Costa, 1778)	Venuschelp	A2	
26900	<i>Corbula gibba</i> (Olivi, 1792)	Korfschelp		A1
20600	<i>Donax vittatus</i> (Da Costa, 1778)	Zaagje	A1	
18350	<i>Ensis americanus</i> (Gould, 1870)	Amerikaanse zwaardschede	A3 d	
16400	<i>Laevicardium crassum</i> (Gmelin, 1791)	Noorse hartschelp		A1
17900	<i>Lutraria lutraria</i> (Linnaeus, 1758)	Otterschelp	A1	
20100	<i>Macoma balthica</i> (Linnaeus, 1758)	Nonnetje	A1	
5500	<i>Mimachlamys varia</i> (Linnaeus, 1758)	Bonte mantelschelp		A1
26600	<i>Mya arenaria</i> Linnaeus, 1758	Starndgaper	#	
26700	<i>Mya truncata</i> Linnaeus, 1758	Afgeknotte gaper	#	
3500	<i>Mytilus edulis</i> Linnaeus, 1758	Mossel	A3 [^] d	
8000	<i>Ostrea edulis</i> Linnaeus, 1758	Oester		A2
26500	<i>Petricola pholadiformis</i> Lamarck, 1818	Amerikaanse boommosseel	A1	
17100	<i>Spisula elliptica</i> (Brown, 1827)	Ovale strandschelp	A2 d	
17500	<i>Spisula subtruncata</i> (Da Costa, 1778)	Halfgeknotte strandschelp	A3	
25900	<i>Venerupis senegalensis</i> (Gmelin, 1791)	Tapijtschelp	A1	
28600	<i>Xylophaga dorsalis</i> (Turton, 1819) ?	Houtboommosseel		
28100	<i>Zirfaea crispata</i> (Linnaeus, 1758)	Ruwe boommosseel	A1 %	
Gastropoda				
51400	<i>Buccinum undatum</i> Linnaeus, 1758	Wulk		A1
44200	<i>Epitonium clathrus</i> (Linnaeus, 1758)	Wenteltrap	A2	
48000	<i>Euspira catena</i> (Da Costa, 1778)	Tepelhoorn	A2	
48700	<i>Euspira nitida</i> (Donovan, 1804)	Glanzende tepelhoorn	A2	
36100	<i>Littorina littorea</i> (Linnaeus, 1758)	Alikruik	A3 [^]	
700006	<i>Nassarius reticulatus</i> (Linnaeus, 1758)	Gevlochten fuikhoren	A2	A2
51700	<i>Neptunea antiqua</i> (Linnaeus, 1758)	Noordhoren		#
50500	<i>Ocenebra erinacea</i> (Linnaeus, 1758)	Stekelhoren		A1
56600	<i>Oenopota turricula</i> (Montagu, 1803)	Trapegevel		A1
32400	<i>Patella vulgata</i> Linnaeus, 1758	Schaalhoren	A3 [^]	
Dentalidae				
030*00	Dentalium spec.			A1
Zoetwater				
	Corbicula spec. **noot over fossielen** 1x	? korfmossel		A1

[^] levend op de basaltblokken van het Noorderhoofd

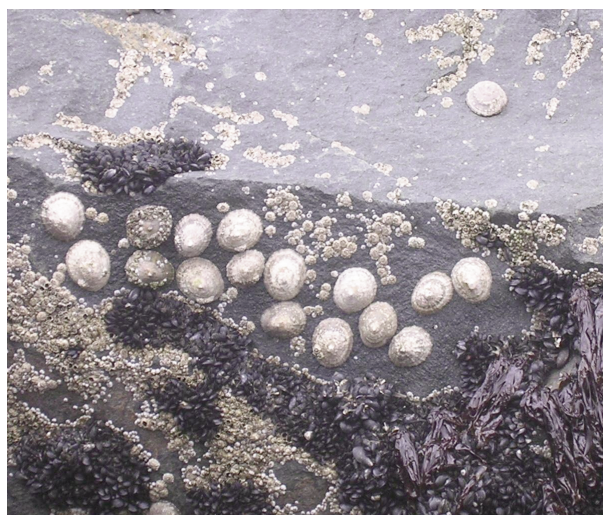
1 fragment

% fragmenten

** Gezien het feit dat de Corbicula-fossielen in lagen van verschillende geologische ouderdom voor de kust voorkomen is het niet exact te bepalen om welke soort het gaat. Daarbij komt ook nog dat het vaak om geërodeerde exemplaren gaat hetgeen een determinatie ook lastig maakt.

Afb. 7. Zoeken in aanspoelsel.

Afb. 8. *Patella vulgata* op de basaltblokken van het Noorder havenhoofd.

Geraadpleegde literatuur

BRUYNE, R.H. de, 2004. Veldgids Schelpen, KNNV Uitgeverij.

NMV-Zoekkaart, 2008. Schelpen van het Nederlandse strand, Haus der Natur – Cismar.

Adres van de auteur

Tarweakker 65
2723 TB Zoetermeer

Groot aantal levende *Tridacna* in Engeland in beslag genomen

A.C. van Bruggen

Het aquarium van de Zoological Society of London (London Zoo, de Londense dierentuin) meldt dat een groot aantal van de bij tropische aquariumhouders zo populaire *Tridacna* (bakschelpen of reuzenmossels) als smokkelwaar in beslag genomen is. Deze tweekleppigen, die in aquaria goed gedijen, bereiken op den duur enorme afmetingen en zijn bekend om hun prachtig gekleurde mantelranden. Ze worden tegenwoordig voor de voedselindustrie gekweekt aangezien het voortbestaan in het wild door overbevissing bedreigd wordt.

In een persbericht gedateerd 13 februari 2011 staat vermeld dat een paar weken geleden de douane van de luchthaven Heathrow (Londen) het aquarium opbelde of ze wat in beslag genomen levende reuzenmossels op konden nemen. Bij uitpakken bleek dat het om 800 stuks jonge "giant clams" ging! De dieren bleken afkomstig van een kwekerij in de Cookeilanden in de Stille Oceaan. Na enige aanpassingsmoeilijkheden konden ze goed wennen aan het Londense tropische zeewater. Aangezien deze kostgangers een lengte van 60 cm kunnen bereiken, zoekt men thans naar een goed tehuis voor de meeste van deze gesmokkelde tweekleppigen. Vanwege de populariteit blijkt er echter al in Groot-Brittannië een wachtlijst te zijn, zodat men weinig moeite hoeft te doen om de dieren te laten verhuizen.

Om welke soort het gaat wordt niet helemaal duidelijk uit het boven aangehaald persbericht. Volgens iets oudere literatuur (Lindner, 1977 en 1999) wordt *Tridacna maxima* tot 35 cm, *T. squamosa* tot 40 cm (let op, in Lindner, 1999, staat 40 mm i.p.v. 40 cm op p. 292 bij pl. 59!) en *T. gigas* tot 130 cm lang. Als dit klopt zou het dus om *T. gigas* gaan.

Literatuur

LINDNER, G., 1977. Elseviers gids van de zeeschelpen (vert. E. Gittenberger). Elsevier, Amsterdam, Brussel: 256 pp.

LINDNER, G., 1999. Muscheln und Schnecken der Weltmeere/Aussehen/Vorkommen/Systematik. BLV Verlagsgesellschaft, München, Wenen, Zürich: 319 pp.

Adres van de auteur

Cees Laseurlaan 1185
2597 GN Den Haag
acvanbruggen@hetnet.nl